

Tietosuojaseloste 22.11.2022

Tiedelukutaitotutkimusprojekti kevät 2023

Tulevaisuuden kansalaisten ja asiantuntijoiden tiedepääoma ja päätöksenteko: ”KidNet – alakoululaisten tieteellisen lukutaidon vahvistaminen”

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla

Olet ottamassa osaa Turun yliopistossa järjestettävään tieteelliseen tutkimukseen, jonka tekee FINSCI-konsortioon ja KidNet-Oppiva Saloon kuuluva tutkimusryhmä. Tutkimusaineistoja voidaan yhdistää muihin konsortiossa kerättyihin tutkimusaineistoihin. Tämä tietosuojaseloste kuvaa sitä, miten henkilötietojasi tullaan käsittelemään tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit jättää osallistumatta tutkimukseen tai keskeyttää osallistumisen ilman kielteisiä seuraamuksia. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän selosteen kohdassa 15 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Turun yliopisto

Osoite: Kasvatustieteiden tiedekunta (Assistentinkatu 5), 20014 Turun yliopisto

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Anni Vidbäck

Osoite: Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos. 20014 Turun yliopisto

Puhelinnumero: 050 3548 048

Sähköpostiosoite: ahvidb@utu.fi

2. Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä

Tutkimus jakautuu kahteen osioon, joista ensimmäisen tavoitteena on kuvata, millainen osaamisen taso alakoululaisilla on seuraavilla tieteelliseen lukutaitoon kuuluvilla osa-alueilla: tiedonhaku, tiedon arviointi ja tiedon ymmärtäminen sekä syntetisointi. Lisäksi tavoitteena on selvittää, millaisia tiedonhaun ja -lukemisen strategioita oppilaat käyttävät. Tavoitteena on myös kartoittaa oppilaiden tiedepääomaa, minäpystyvyyttä ja ennakkotietoja sekä näiden yhteyttä tieteelliseen lukutaitoon. Oppilailta kerätään myös palautetta ja kokemuksia kokeilun aikana tehdyistä tehtävistä. Toisen osion tavoitteena on kartoittaa, millaisia haasteita tieteellisen lukutaidon ohjaaminen nykypäivän tietoympäristössä asettaa opettajalle. Tavoitteena on myös selvittää, miten digitaalinen oppimisympäristö voi tukea opettajaa tieteellisen lukutaidon opetuksessa. Tavoitteena on, sekä teorian että empiirisen tutkimuksen pohjalta, rakentaa malli, joka tukee opettajaa oppilaiden tieteellisen lukutaidon opettamisessa.

Oppilaat osallistuvat tutkimukseen osana normaalia koulutyötä. Tutkimusprosessissa oppilaat tekevät tiedon hakuun, arviointiin, yhden tekstin ymmärtämiseen sekä yhteenvedon laatimiseen liittyviä harjoituksia ja tehtäviä autenttista nettiympäristössä simuloivassa digitaalisessa ympäristössä. Lisäksi tutkimusprosessin aikana vastataan lyhyisiin kyselyihin. Tehtäviä ja harjoituksia tehdään sekä yksin että ryhmissä. Digitaalinen ympäristö tallentaa tehtävät ja vastaukset sekä kerää tietoa tehtäviin käytetystä ajasta ja tehtävien aikana tehdyistä valinnoista. Opettajat osallistuvat tutkimukseen osana työpäiväänsä. Opettajien oppilailleen antamaa ohjausta havainnoidaan mahdollisuuksien mukaan osallistuvan havainnoinnin keinoin. Havainnot kirjataan havainnointilomakkeeseen. Mahdollisesti joitakin oppitunteja myös audioäänitetään. Opettajien kokemuksia tieteellisen lukutaidon ohjaamisesta ja digitaalisen harjoitusympäristön käytöstä selvitetään kyselyiden ja mahdollisuuksien mukaan haastatteluiden avulla. Tutkimukseen osallistuvilta/ heidän huoltajiltaan pyydetään erillinen suostumus tehtävien ja muiden heidän antamiensa tietojen tutkimuskäyttöön.

Tutkimusaineisto kerätään digitaalisessa oppimisympäristössä sekä Webropol-ohjelmassa. Oppilaat siirtyvät digitaaliseen oppimisympäristöön MPASSid-tunnistautumisen avulla. MPASSid-tunnistautumisessa digitaaliseen oppimisympäristöön siirtyvät oppilaan nimi ja käyttäjätunnus. Webropol-ohjelmaan oppilaat kirjaavat oman nimen, koulun ja luokan. Opettajien osalta aineistonkeruuseen käytetään kyselylomakkeita sekä mahdollisten haastattelujen ja havainnointien osalta audioäänityslaitteita sekä havainnointilomaketta.

Suorat tunnistetiedot poistetaan ennen analysointivaihetta ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta Turun yliopiston Seafile-kansiossa. Pääsy Seafile-kansioon on ainoastaan vastuullisella tutkijalla ja projektijohtajalla. Tutkimusryhmälle siirtyy ainoastaan ID-koodilla varustettu tutkimusaineisto. Tutkittavalla on oikeus milloin tahansa tutkimustilanteen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää osallistuminen. Tutkimuksen keskeyttämisestä ei aiheudu hänelle kielteisiä seuraamuksia.

Taustatietoina käytettävät oppilaan henkilötiedot eli oppilaan nimi sekä oppilaan äidinkieli kerätään oppilaalta. Muut oppilaan taustatiedot kysytään opettajilta. Taustatietoina ovat oppilaiden äidinkielen ja ympäristöopin arvosanat sekä lukutestin tulos. Opettajien osalta taustatietona käytettävä henkilötieto on opettajan nimi. Kaikkiin kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista.

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Tutkimuksessa kerättyjä tietoja käytetään ja luovutetaan vain tieteellisiin tutkimustarkoituksiin sekä muutoinkin toimitaan niin, että tutkittavaa koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

3. Tutkimusryhmän vastuullinen yhteyshenkilö

Nimi: Mirjamaija Mikkilä-Erdmann
Osoite: Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos,
Puh.: +358 40 5900136
E-mail: mirmik@utu.fi

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Turun yliopiston tietosuojavastaava on tavoitettavissa sähköpostitse osoitteesta: dpo@utu.fi.

5. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Mirjamaija Mikkilä-Erdmann, projektinjohtaja
Anni Vidbäck, vastuullinen tutkija
tekninen asiantuntija

Lisäksi henkilötietoja voivat käsitellä hankkeen johtajan suostumuksella myöhemmin ryhmään liittyvät tutkijat. Tutkimusta suorittavat FINSCI-konsortion tutkimukseen osallistuvat tutkimusryhmät ja avustajat. Tutkimuksen suorittajiin kuuluvat lisäksi mahdolliset opinnäytetyöntekijät (pro gradu, väitöskirja).

6. Tutkimuksen nimi sekä tutkimuksen kesto

Tutkimuksen nimi: Tulevaisuuden kansalaisten ja asiantuntijoiden tiedepääoma ja päätöksenteko: Osatutkimus ”KidNet – alakoululaisten tieteellisen lukutaidon vahvistaminen”

Henkilötietojen käsittelyn ajallinen kesto: Viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen.

7. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavan, tietosuoja-asetuksen 6(1) artiklassa mainitun, käsittelyperusteen nojalla:

- rekisteröidyn suostumus;
- käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemiseksi;
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen;
- käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamiseksi;
- käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastollisia tarkoituksia varten;
 - tieteellisten aineistojen tai kulttuurisperinnöllisten materiaalien arkistointia varten;
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu.

8. Tutkimusmateriaaliin sisältyvät henkilötiedot sekä suoja-toimenpiteet

Suorana henkilötietona käytetään ainoastaan nimeä / käyttäjätunnusta.

Vastuussa oleva tutkija/tekninen asiantuntija muuttaa nimen/käyttäjätunnuksen pseudonyymiksi ID-numeroksi.

Avainkoodi säilytetään erillään tutkimusdatasta hankkeen salasanasuojatulla verkkolevyllä.

9. Erityiset henkilötietoryhmät (arkaluontoiset henkilötietoryhmät)

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

10. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Käyttäjätunnus tulee koulun sähköisestä oppimisympäristöstä. Nimitieto ja oppilaan äidinkieli kerätään suoraan oppilailta. Opettajilta kerätään taustatietoina oppilaiden äidinkielen ja ympäristöopin arvosanat. Opettajan nimitieto kerätään opettajalta.

11. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Suoria henkilötietoja ei siirretä tutkimusryhmän ulkopuolelle.

12. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

13. Automaattinen päätöksenteko ja noudatettavat suoja- toimet

Automaattista päätöksentekoa ei toteuteta käsiteltäviin henkilötietoihin.

Henkilötietoihin sovelletaan seuraavia suoja-
toimia:

- Aineisto on salassa pidettävää.
- Kirjalliseen materiaaliin sovellettavat suoja-
toimet:
- IT-järjestelmissä toteutettava henkilötietojen käsittely: Aineistoa käsitellään vain Turun Yliopiston salasa-
nasuojatuilla tietokoneilla ja tiedot säilytetään salasanasuojatusti projektin verkkolevyllä. Pseudonyymit tiedot
säilytetään Turun yliopiston omassa GDPR-säännösten mukaisessa Seafile - pilvipalvelussa.
- Muu:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

Tutkimuksessa mukana oleva tutkija/tekninen asiantuntija muuttaa aineiston henkilötietona käytettävän hen-
kilötunnisteen juoksevaksi ID-numeroksi. Muut aiemmin mainitut tiedot (oppiaineiden arvosanat) ovat tutki-
muksen taustatietoja, joita tarvitaan analyysivaiheessa ja ne sisältyvät myöhemmin tutkijoille avattavaan da-
taan.

- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa.
- Analysoitava aineisto sisältää suorat tunnistetiedot.
Perustelut:

14. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto arkistoidaan:

- ilman tunnistetietoja
- tunnistetiedoin

Aineisto hävitetään Turun yliopiston palvelimilta 5 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Anonyymi aineisto
siirretään IDA - tietokantaan.

15. Oikeutesi rekisteröitynä sekä näihin tehtävät poikkeamat

Rekisteröidyn oikeuksiin tehtävät poikkeamat

Tietosuoja-asetuksen sekä kansallisen tietosuojalain nojalla rekisteröidyn oikeuksiin voidaan tehdä tiettyjä
poikkeamia, kun henkilötietojen käsittelyperusteena toimii tieteellinen tutkimus ja oikeuksien toteuttaminen
tekisi käsittelyn tarkoituksen (tässä tapauksessa tieteellisen tutkimuksen) joko mahdolliseksi tai aiheuttaisi
huomattavaa haittaa käsittelylle.

Tarve tehdä poikkeamia rekisteröityjen oikeuksiin arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tämän tietosuojaselos-
teen tutkimuksessa on todennäköisesti tarpeen tehdä poikkeamia seuraaviin rekisteröityjen oikeuksiin:

- Oikeus saada pääsy tietoihin (Artikla 15)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen (Artikla 16)

- Oikeus tietojen poistamiseen (Artikla 17)
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (Artikla 18)
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä (Artikla 20)
- Vastustamisoikeus (Artikla 21)

Perusteet tehtäville poikkeamille sekä tehtävien poikkeamien ulottuvuus: Poikkeukset harkitaan tapauskohtaisesti. Kyse on tieteellisestä tutkimuksesta ja pseudonymisoidusta aineistosta, joka siirtyy projektin aikana anonyymiksi avoimeksi dataksi.

Oikeus valituksen tekemiseen

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Puhelinvaihte: 029 566 6700

Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja(at)om.fi